

Je freetechno environmentální?

Freetechno festivaly

Pravidelně v polovině léta média informovala o tisících mladých lidí sjíždějících se na ilegální technoparty. Jednalo se o Czechtek, svobodný hudební festival, na který se dostávají soundsystémy z celé Evropy, aby návštěvníkům na několik dní zprostředkovaly alternativní zábavu v podobě fire show, žonglérů, výtvarně zpracovaných dekorací a elektronické muziky ze zvukových aparatur.

Kočující kmeny

Co jsou tyto soundsystémy a kdo se za nimi skrývá? Soundsystém je těsně spjatá skupina umělců travellerů, kteří žijí kočovným způsobem života v nákladních autech a karavanech a pořádají freeparty, což jsou hudební akce pořádané bez nároku na honorář pro aktéry a přístupné bez vstupného pro účastníky.¹⁾ Skupinu lidí okolo soundsystému lze chápat jako jakýsi kmen, ve své archaické podobě, jinak než jej chápe Maffesoli (2002), který by jako kmen označil celou tuto subkulturu a ne jeden soundsystém. Také dnes již legendární soundsystém *Spiral Tribe*²⁾ má označení kmen přímo ve svém názvu. Maffesoli (2002) chápe nomádství jako reakci na určité pnutí ve společnosti a současně vidí jejich nositele jako bohémy, za které dnes lze freetechno travellery bezpochyby považovat.

Život v pohybu

Podle Bamanovo kategorií kulturních vzorců by byl freetechno traveller charakterizován osobou *tuláka*, který „unikal kontrole, nemusel uznávat normy platné v oblasti, v níž se právě nacházel a snadno mohl odejít jinam, jestliže se mu tyto normy nelíbily.“ (1995: 46) Stejně jako pro tuláka je i pro travelleru život změnou a pohybem. Jak dále Bauman vyjádřil: „Pohyb je pro něho důležitější než cíl.“ (1995: 47)

Jednoduchý život na cestě

Přes negativní konotace vzorce *tuláka*, lze vnímat životní způsob freetechno travelleru i pozitivně. V životě travellerů lze vysledovat podobnost s ekologicky příznivějším způsobem života, který může být v optice environmentalistů chápán jako způsob dobrovolné jednoduchosti. Také bychom mohli najít silnou shodu s dimenzemi dobré jednoduchosti tak, jak je vytyčila Librová (2002). Vzdát se hmotného majetku (*nevlastnění*) a podílu na *moci* a také jednoduchá *estetika* v jejich dekoracích jsou pro travelleru typické. Nepodřizovat se složitým společenským rituálům a pravidlům u nich představuje dimenzi jednoduchosti v *chování*. *Blízkost k přírodě* lze u nich vysledovat v některých námětech jejich obrázků na pojízdných domovech, kde ztvárňují útěk z města. V důsledku jejich kočování bychom u nich asi těžko hledali *jednoduchou usedlost*, a také proto je pro ně dimenze *jednoduché volnosti* snad nejtypičtější a tuto dimenzi ztělesňují snad nejlepším možným způsobem. Stejně tak u travellerů, kteří žijí se svými potomky na cestě a mnohdy unikají školní docházce, můžeme očekávat *odpor proti vzdělání*, což možná pramení z odporu proti institucím společnosti obecně. *Snadnost života, nekomplikovanost jeho každodenního chodu* by asi vyžadovalo přímé zkoumání (pokud by ho byli ochotni podstoupit) jejich osudů. Minimálně o sedmi z devíti dimenzí dobré jednoduchosti můžeme prohlásit, že jsou v životě travellerů přítomny.

Nesnadný život z odpadků konzumeristů

V životním způsobu travellerů jsou zajímavé některé aspekty jejich života, a těmi jsou především inklinace k *do it yourself* (DiY) kultuře, *dumpstering* a *squatting*. Praktikování DiY je v životě travellerů mnohdy existenční nezbytností, protože život na cestě mnohdy neposkytuje dostatek hmotných prostředků. DiY přístup lze vysledovat také na improvovanosti zvukových aparatur nebo karavanů přestavěných na příbytky. *Dumpstering* je způsob získávání spotřebního zboží, které bylo vyhozeno do kontejnerů jako neprodejné nebo nepotřebné. V přeplněných kontejnerech nejen supermarketů západních zemích, vyhledávaných cílech travellerů, lze dnes nalézt poměrně slušné materiální zabezpečení.³⁾ *Squatting* neboli ilegální osídlení neobydlených nemovitostí, často ve skromných podmínkách, je praktikováno u některých travellerů v zimním

období, kdy se snižuje kočovnická aktivita. Tyto aspekty života freetechno travellerů lze vnímat v environmentální perspektivě pozitivně.

Mobilita vede ke spotřebě

Na druhou stranu lze velkou mobilitu travellerů vnímat jako environmentálně neuvědomělé chování, jelikož nákladní auta a karavany, se kterými křížují Evropou, mají velkou spotřebu fosilních paliv. K tomu se musí přičítat spotřeba paliv v generátorech na výrobu elektrické energie pohánějících zvukové aparatury. Přesto díky nízkým příjmům (z prodeje občerstvení a DiY výrobků) lze travellerery charakterizovat nízkou spotřebou materiálních statků.

Freetechno turista

Nabízí se otázka: lze považovat rozrůstající se českou freetechno subkulturu za rozšiřování ekologicky příznivějšího způsobu života? V tomto případě si troufám odpovědět, že nikoli. Toto hodnocení je důsledkem především rozdílného životního stylu a charakteru českých soundsystémů, mezi nimiž dnes tvoří travelleri nevýznamnou část. Přenesení freetechno subkultury do českého sociálního kontextu dalo vzniknout jiným strukturám než ze kterých vzešla. Navíc její kriminalizace ze strany státu ji proměnil do dnešní podoby. Ze životního způsobu se stala móda dokládána tvrzením dnešních účastníků freeparty, že jde především o muziku a ne o životní postoje a hodnoty. To vedlo k tomu, že české soundsystémy jsou tvořeny spíše volnějším seskupením lidí, již velmi těžko označitelných jako *kmen*. Jejich členy již nelze charakterizovat nízkou materiální spotřebou⁴⁾ ani nomádkým způsobem života. Letní cestování českých soundsystémů na východ Evropy, kde pořádají obdobné freetechno festivaly v Bulharsku a na Ukrajině, lze označit spíše než travellování jako alternativní způsob trávení dovolené. Proto dnešní český freetechno „traveller“ lze označit podle Baumana (1995) spíše kulturním vzorcem *turisty*, pro kterého se stalo podobné konání spíše sběratelstvím zážitků než bezcílným potulováním. „*Turista opouští dům, aby vyhledával dojmy*“ (1995: 50) Dále Bauman píše: „*Od tuláka, jehož v mnoha ohledech připomíná, se liší tím, že cestovat nemusí. Nic ho z domu nepudí, kromě neukojené touhy po dobrodružství. Co turista činí, činí z vlastní vůle*“ (1995: 50) Přerod aktéra freeparty z *tuláka* na *turistu* charakterizuje mimo jiné i ztráta jeho environmentálních ctností. Těžce bychom dnes hledali dimenze dobré jednoduchosti, DiY nebo snad dumpstering, jako způsob získávání materiálních statků, u návštěvníků freeparty.

1) Toto hnutí je někdy označováno jako New Age Travellers.

2) Spiral Tribe byl freetechno soundsystém z Velké Británie, kde na začátku 90. let minulého století pořádal freetechno párty. Po kriminalizaci podobného počínání se přesunul do zbytku Evropy, kde mimo jiné inicioval i první český freetechno festival v roce 1994, čímž přispěli ke zrodu freetechno scény v ČR.

3) Od českých provozovatelů dumpsteringu lze dnes slyšet o zlepšujících se podmínkách i v ČR. Pochvalují si především větší objemy vyhozeného zboží a menší zabezpečení kontejnerů u supermarketů.

4) Vyšší materiální spotřeba je umožněna tím, že mezi členy českých soundsystémů jsou i pracující v nadnárodních korporacích (dotující svou víkendovou zábavu v podobě freeparty) nebo tací, kteří využívají popularitu freetechna ke způsobu výdělků.

Literatura:

Bauman, Z.: Úvahy o postmoderní době. Praha: Slon, 1995.

Librová, H.: Vlažní a váhaví: kapitoly o ekologickém luxusu. Brno: Doplněk, 2003.

Maffesoli, M.: O nomádství. Praha: Prostor, 2002.